

Qarabağ, Zəfər... və

Generalın həyat yoldaşı Ofelya SALMANOVA: "Poladın təmiz adını, namuslu

Zəriflərin dünyası

...İlk görüşümüzün dəqiq tarixini xatırlamıram. O ay, o gün yadımda qalmayıb.

Önemli olan hisslərdir. Tarixi, rəqəmi unuda bilirsiniz. O anlarda keçirdiyiniz hisslər necə varda, elə qalıbsa, demək, sizin üçün dəyərlidir...

Mən də hər dəfə yada saldıqca o hissləri yenidən yaşayıram...

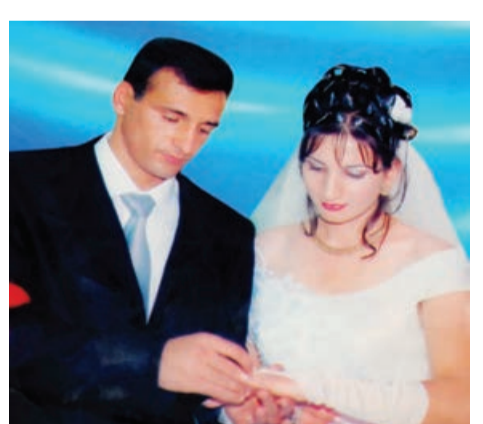
nə elə görür ki, birinci dəfə gördüyün insanı yüz ildir tanıyırsan. Könlünə rahatlıq, fərh dolur. Hisslər insanı aldatmaz. Amma onda məəttəl qalmışdım. Fikirlişirdim bu oğlanı ilk dəfədir görürəm, söhbət edirəm, axı bu qədər rahat olmalı deyiləm. Utanmalıyam, ya da naz etməliyəm. Bunları etmirəm axı... Yaxın insanlar kimi söhbət edirdik. Özüne güvəni o qədər yüksək idi ki, ilk andan başladım mənimlə evlənmək barəsində danışmağa: bax mən beləyəm, həyatım belədir... Çox da qapalı adam idi. Yəqin hərbi olmasından irəli gəlirdi. Suallarımın çoxuna cavab ala bilmədim. Dedim ki, bir az sirlə adama oxşayırsız, ancaq özünüzdən danışsınız, mənim dediklərimə cavab verməyiniz, yox, bizimki almaz. Bakı Dövlət Universitetinin həyatından ondan uzaqlaşdığım yer yadımdadır... Universitetin binasına üz tutdum. Gördüm gəlir. "Yaxşı, gəl danışaq", - dedi. Oturacaqda oyladıq... Sanki bir ailənin üzvü idik. Elo danışdıq".

Polad getdi... Bir ay sonra yenə gəldi. Murovdağdan komandiri onu Gəncəyə göndərib. Verilən tapşırığı yerinə yetirib, sonra Bakıya gəlib. Ofelya bir də görüb ki, Polad universitetin qapısında dayamb: "Gül alsın, qızın xoşuna gələn sözlər deməyə çalışsın... Yox... İkinci dəfədir mənə görür, elə danışır, sanki dünən ayrılmışdır. "Gəncəyə gəlmişdim, dedim, bir gəlim sənə də görürəm. Ha, necə?" On-on beş dəqiqə söhbət etdik. Gülmüş bir üzük uzatdı mənə: "Gör barmağına

olur bu üzük", - dedi və getdi. Sanki mənə evlilik təklifi edib, "he" cavabı alıb, qalib üzük verməyi. Onun ardınca baxa-baxa qaldım. Sonra mənə gülmək tutdu. Öz-özümə dedim ki, bu, əsl mən istədiyim insandır... Sanki zaman içində zaman yaratmalı idi Polad. O uzunluqda yollardan keçib gəlməli, mənə gəlməli idi. Və vaxtında hərbi hissədə olmalıydı. Bunların hamısını edə bilmişdi... Bir-iki aydan sonra nişanlandıq".

Elçiliklə nişan mərasimi bir yerdə oldu: "Polad hər dəfə gəlmək üçün icazə ala bilmirdi. Mən də çox yüksək tələbləri olan qız deyildim və ilk gündən ona güzəştə getməyini yolunu tutdum, yəni necə edə bilirsən, elə edək. Ailə daxilində kiçik nişan mərasimi keçirdik. Çox nişanlı qalmadıq..."

Magistratura təhsilini başa vurub çox sevdiyimi Bakı Dövlət Universitetindən ayrıldı. Dərslərini çox yaxşı oxuyan, savadlı tələbələrə ölmüşdü. Müəllimləri universitetdə qalıb işləməsinə istəyirdilər. O isə gedirdi. Maşında qabaq sırada universitetin yaşlı müəllimlərindən biri oturmuşdu. Ofelyaya dərsmə də, onu nümunəvi tələbələrəndən biri kimi tanıyırdı. Soruşdu ki: "Ofelya, magistraturanı bitirdin, neyləyəcəksən?" Gənc qızlara xas utancaqlıqla dedi: "Nişanlanmışam, toyum olacaq". Müəllim kiminlə ailə quracağını xəbərdar etdi. "Hərbiçidir" cavabını eşidəndə qəzəbləndi: "Getdi sənənin həyatın... Hərbiçidir

gedirsən, karyeram davam etdirə bilməyəcəksən. Axı sən niyə hərbiçilərlə ailə qurursan?" "Mən bilirdim hərbiçilərin həyatı necə olur. Nə bilim... oğlandan xoşum gəldi".

İndi, aradan illər keçəndən sonra isə: "Müəllim, görünür, mənə gözəllən həyatın çətinliklərindən xəbərdarım", - deyir.

Polad Həşimov toydan qabaq nişanlığına bildirmişdi: "Bax mən cəbhə bölgəsində yaşayıram. Ora gedəcəksən, hər şeyi sifirdən başlayacaqsan. Qərar ver". "Bir var başqa şəhərə, ya da başqa ölkəyə gedəsən, bir də var çətin sərətili uçmaq kəndlərə... - Ofelya danışır. - Asan qərar deyildi. Polada söylədim ki, ailə mənim üçün hər şeydən üstündür. Yəni mən şəhərdə qala bildim. Evləmə vaxtı tapdıqca, məzuniyyətdə olanda gələrdi. Bacarığımıza uyğun işləyordim. Şəhər yerində uşaq böyütmək də asan olardı, qohum-əqrəbə əlindən tutardı. Ancaq bu qədər xatirələrim olmasaydı. Övladlarımız atalarımıza daha çox qorxurdun, onlarla daha çox vaxt keçirmək Poladın üstün təsəvvürü, indi rahat yaşaya bilməzdik, vicdan əzəbi çəkərdim. Doğru etdim ki, Poladla getdim".

Toyun vaxtını dəyişməli oldular. Polad Həşimov ilk dəfə 1994-cü ildə Müdafiə Nazirliyinin gəndərişi ilə İstanbul Tuzla bölgəsində yerləşən Piyada Məktəbində üç aylıq təlimlərdə iştirak etmişdi. 2003-cü ilin avqustunda isə Türkiyəyə bir aylıq kursa göndərildi. Qayıdanda nişanlığına Qurani-Kərim və suvenir qızılqılıb alıb gətirdi. Müqəddəs kitabla imanın, qızılqılıb sevgisini ifadə etmişdi Polad Həşimov...

Toydan qabaq nikahlarını rəsmiləşdirəndə onononun sualı eşidildi: "Soyadınızı dəyişmək istəyirsiniz?" Polad Həşimov nişanlığında qabaq cavab verdi: "Yox, dəyişməyəcəm. Onun öz soyadı öz adına daha çox yararlıdır. Onsu da o, bir ömür mənim həyat yoldaşım olacaq". "Sanki bununla dedi ki, mən sonun sahibi olduğularına hörmət edəcəyəm, - Polad Həşimov özəmlənərək qərar barədə Ofelya xanım belə düşünür. - Bu gün eşidirdim, söyləyirlər ki, nəyə görə soyadı fərqlidir. Hətta "Polad Həşimovun soyadına keçin", deyənələr var. Cavab verirdim ki, soyadım mənə iki nəfərdən - atamdan və həyat yoldaşımdan yadigar. Çünki Salmanova ata soyadımdı, həyat yoldaşım onu dəyişməyə qoymadı. İndi soyadına keçsən, sözümdən çıxmış olacağam. Dedi, dəyişmə, mən də dəyişmədim. İkincisi, onun soyadından istifadə etməmiş kimi olacağam. Elə bir məqamlar ola bilər, qoşa soyadla - Həşimova-Salmanova kimi yazıla bilər..."

Ona çətinliklərdən danışmışdılar. Ancaq insan özü görməyincə, çəkməyincə bilmir: "Sentyabrın 6-da toyumuz oldu. Bir həftə Sumqayıtda qaldıq. Göygöl rayonuna yollandıq. Bir həftə sonra o, Murovdağa getdi. Qaldım tək... Polad iki gündən, üç gündən bir gəlirdi. Əvvəllər daha çətin idi. Belə olmadığım yer, yanımda qohum-əqrəbə yox, yerli camaat tanıyıram... Başa düşdüm ki, mənə gözəllən həyat bu imiş. Tək də qalacağam, qorxacağam da, həyəcanlanacağam da... Və mən yerli camaatla növbəti nişan, qohum kimi olmalıyam. Onlarla yaxşı münasibətlər qurmağa başladım. Sağ olsunlar. Poladı tanıyırdı, ona böyük hörmət bəsləyirdilər".

Prezident İlham Əliyevin general Polad Həşimovun qızı Aybəniz Həşimova ilə söhbətindən:

"Poladın itirilməsi bizim üçün böyük itkidir, böyük dərd. İlk növbədə, sənə üçün, sənə yaxınlarınız üçün. Amma sən fəxr edə bilərsən ki, Polad kimi atan olub, var və xalqımızın qəlbində əbədi yaşayacaq".

Polad necə bərkidi...

Ailə qurandan bir ay sonra mayor rütbəsi aldı. Polad Həşimov əsl hərbiçilə, əsl vətənpərvər idi. Tərif, rütbə, vəzifə, qazanc naminə xidmət göstərirdi. Vətən təəssübü, xalq,

dövlət sevgisi idi onu o dağa-dərəyə salan, cəbhə bölgəsinə aparın, səngərdə yatırdın...

Əcdadlarımızın əmanəti olan Vətəni qorumağı vəfa borcu sayırdı. Onun hərbiçilərinin on yeddi ilinə şahidlik etmiş həyat yoldaşı bu fikirdədir: "Polad Həşimov çox ağır, məsuliyyətli peşəsi ilə fədaqarcasına Vətəninə, xalqına, dövlətinə xidmət edirdi..."

Ailə albomunu vərəqləyirik. Şəkil çəkdirməyə həvəslə deyilmi Polad Həşimov... Bəlkə də heç yadına düşməmiş. Ondan qalan şəkilləri həyat yoldaşı göz bəbəyi kimi qoruyur. Uşaqlığının yadigarı olan şəkillərə baxa-baxa soruşur: "Uşaqlıq illərindən danışmağı seviridi?" "Arada danışırı, - Ofelya xanım cavab verir. - Bir dəfə oğlum balaca olanda yuxulu, üzü azacıq cızıldı. Polad evə gələndə gördü mən ağlayıram, başladı təsəlli verməyə ki, eybi yox, mən o vaxt ikinci mərtəbədə düşmüşdümdü yerə... Zarafat etmədiyini qohumlardan öyrəndim. Onda maraqlandı, dedilər ki, bir az nadinc, amma çox şirin uşaq olub. Müəllimləri də onu çox istəyiblər".

Dördüaşaqlı ailənin üçüncü övladı olub. Adını ata babası Mikayıl nəvəsi polad kimi möhkəm olsun deyə verib. Köhnə kişilərdən olub Mikayıl kişi. Ağır təbiətli, təmkinli, sözükeçərli, imanlı... Polad Həşimovun tərbiyyəsində mühüm rol oynayan babası Mikayıl müharibədə döyüşmüşdü. Ona Böyük Vətən müharibəsinin qanlı-qadalı günlərindən, iştirak etdiyi ağır döyüşlərdən danışdı. Polad Həşimovun qəlbində hərbiçilərin peşəsinə ilk sevgi qəlibini yandıran da babası oldu.

Ofelya xanım onu görməyə də, haqqında yalnız xos sözlər eşidib: "Mən gəlin gedəndə Mikayıl baba həyatda yox idi. Poladın atası İsrayıl isə on il idir parkinson xəstəliyindən əziyyət çəkirdi. O, böyük hörmət qazanmış, savadlı, dünyagörmüş insan olub. Uzun müddət Sumqayıtda alüminium zavodunda sex rəisi vəzifəsində çalışmışdı. Poladın yanında və qəlbində onun yeri başqa idi. Bu yalnız ata sevgisi deyildi, həm də mənəvi yaxınlıq idi. Həzrət Yaqubla Yusifin bir-birini sevgisi, bağlılığı Polad Həşimovla atası arasında vardı. Atası vəfat edəndə Polad çox ağladı. Mən bundan başqa heç vaxt onun ağladığını görmədim. Aybənizə adı babasından yadigar qaldı. Yaxşı ki, qızımızı gördü... Oğlanlarımızın adını isə Polad özü qoydu. Böyük oğluna dövlət başçısı, sərkərdə Davud Peyğəmbərin şərəfinə Davud, sərkərdəliyinə aşiq olduğu Əmir Teymura görə kiçik oğluna Teymur adını verdi".

İlk övlad sevinclərindən danışır Ofelya xanım: "Aybənizin dünyaya gəlməsi ilə ailədə səs-küy, şənlik artı. Polad evdə olanda istəyirdi uşaqla çox ünsiyyət olsun. Qızını yedirdir, yatırırdı. Onda Tovuzda yaşayırdıq. Evimiz çox soyuq olurdu. Polad gəncə boyu qalxıb baxırdı ki, uşaq üsüyür. Gecənin bir aləmi oyanıb gördü hərbiçilərin gəlməsinə qəlib..."

Polad Həşimovun xidmət etdiyi hərbi hissələrə yaxın yerlərdə yerləşən, soyuq, normal şəraiti olmayan evlərdə nə qədər xoşbəxt olduqlarını danışdığı xatirələrlə bölüşür Ofelya xanım... Məsuliyyətli işlərin, bitib-tükənməyən qayğıların içində roman-tikliyini qoruyub saxlayan bir komandir canlanı gözümüzün önündə: "Bizim evə nə vaxt gəlsəydiniz, masanın üstündə güldəndə dağdan yığılmış çiçəklər, otirli bitkilər görürdünüz. Polad nişanlı vaxtı cəmi 2-3 dəfə mənə gül buketi alıb. Onda da çiçəkləri xüsusi seçib. Sonralar mənə dağlardan elə çiçəklər yığıb gətirirdi ki, o vaxtdək görməmişdim. Polad kimsənin düşünmədiyini düşünürdü.

Atalar, adətən, qızlarına ad günlərində bir oşaya, ya da gül dəstəsi alırlar. Polad qızının ad gününü gəlib çatı bilmədi. Postdan qayıdanda zəmidən sümbül yığıb gətirdi. Onun əllərində elə gözəl görünürdü ki... Aybənizin atasından aldığı son ad günü hədiyyəsi olan o sümbülləri saxlayırıq..."

"Milli Qəhrəmanımız Polad Həşimov öz canını Vətən uğrunda fəda etmişdir, qəhrəmancasına həlak olmuşdur. Müharibədə əvvəl Qəbələ şəhərində olarkən yoldan keçirdim, bir çox tədbirlər var idi. Gördüm bir binanın üstündə onun portreti asılıb. Mən məni nişanlandırdım, göldüm, mən portreti önümdə Azərbaycan xalqına həm onun haqqında, həm ümumiyyətlə, gələcək haqqında öz sözlərimi dedim".

İlham ƏLİYEV

Əsgərlərini əmanət kimi qoruyurdur

Hərbiçilərə ailədən uzaqda, təkbaşına yaşamaq zərurətini - yerli gələndə, yemək bişirməyi, evlərini, əşyalarını, geyimlərini təmiz saxlamağı öyrədir. "Polad Həşimov bacarıqlı, mətbəxi sevan, öz geyimlərini ütüləyən gərdim, hətta deyirdi ki, mən dördüncü sinifdə oxuyandan öz paltarımı ütüləyirdim. - Ofelya xatırlayır. - Möhkəm soyuqlamışdım. Mənə əvvəlcə sıyıq bişirdi. Üstünə qatıq töküldü. Bir də gördüm qoribə ot gətirdi. Deyirdi ki, son soğanı yağda qızart, bunu özüm hazırlayaçam... Ancaq bu o demək deyildi, həmişə mətbəxdəydi. Mən özüm imkan vermədim, yaraşdırmadım ki, o girsin mətbəxdə nəse etsin. İkimizin bir yerdə çay dəmləməyimiz, yemək hazırlamağımız çox gözəl idi".

Qəbələ aşını, dolmanı, dovğanı çox sevib. Həyat yoldaşının bişirdiyi yeməkləri həmişə bəyonib. "Hərbiçilərə görə yemək seçən deyildi. Bu, həm də onun imanından irəli gəlirdi. Verdiyini nemətlərə görə, Allaha şükür etməyi bacarırdı".

Polad Həşimovun xarakterindəki ən qabarıq cizgi, həyat yoldaşının fikrinə, həddindən artıq təmkinli olması idi: "O, təmkinli, səbri, dik duruşu - həm fiziki, həm də mənəvi duruşunu nəzərdə tutaram, susmağı ilə qarşıdakı insanı ömürlük məğlub edə bilərdi. Özü böyük hörmətli idi. İçində elə böyük məhəbbət, elə uca şəxsiyyət vardı ki, ona baxanda istər-istəməz özünü yığırdım, davranışlarına diqqət etməliydim. Həyat yoldaşı, uşaqların anası idim, amma Polad qapıdan girəndə həmişə özümü düzəltmişəm. Belə bir tələbi yox idi. Ailə idik, güldürük, danışırıq... Qapının ağzında birçox onun boğazlı çəkəməsi çıxarması üçün yer qalmışdı. İldən uşaqları düzəltmişdik. Polad qapıdan girdiyi, uşaqlar atıldı üstünə. Yıxılırdılar idman dşəkələrindən üstünə, yemək yeyəndək oyunlar çıxarırdılar. Ancaq kim olursan ol, onun içindəki şəxsiyyət sənə yanında sayğılı davranmağa vadar edirdi. Bir də az danışan adam idi. Peşəsindən irəli gəlirdi. Hərbiçilər çox danışmağı sevməzlər. Məncə, belə də lazımdı. Son illərdən, işindən, ətrafındakılardan isə heç danışmazdı".

O, 1992-ci ilin noyabrında Birinci Qarabağ müharibəsi zamanı Ağdam rayonunun

Mərzili və Novruzlu kəndləri uğrunda döyüşlərdə iştirak edəndə çox gənc idi. 702-ci motoatıcı briqadından heyətində təlimlərdə olan Polad Həşimov 1994-cü ilin fevralında Murovdağ əməliyyatı zamanı Murov dağı silsiləsində "Güzgü", "Koroğlu" və "Ömər" postları uğrunda vuruşub. Sonrakı illərdə də zabit yoldaşları və əsgərləri ilə birlikdə düşmənlə üz-üzə postlarda mətanətlə dayanıb. Qışın saxtasında, boranında, yayın istisində təhlükəli yollardan keçib.

Əsgərləri ilə yuxarı postlara, ərzaq, odun daşıyırdı. Evinə üstübaşı toz, palçıq içində qayıdırdı. Qırmızı çəkilməyən gözləri ilə uşaqlarına, həyat yoldaşına gülümseyirdi. Yorğunluğunu qürurla dəf etmək üçün məğrur dayanırdı. İki dəqiqə keçməmiş divanda oturmaq yerlə elə yuxuya gedirdi, sanki illərdi yatmırdı...

Daşkəsəndə yerləşən "N" sayılı hərbi hissədə 2008-ci ilin dekabrında xidmətə başladı. Yeni yaradılmış hərbi hissə idi. Daşkəsənin kərsəli soyuğunda piyada qalxıldığı yollar təhlükəliydi, qazalar baş verirdi. Polad Həşimov kazarma, yeməkhana, hamam tikirdi, yuxarı postlara yul çəkirdi.

Onun üçün xidmətdəki dayandığı vətənin torpaqları kimi, əsgərləri də əmanət idi. "Anaları bizə etibar edib göndəriblər, biz onları qoruyacağıq", - deyirdi. Yaşadıqları ucaq kəndlərdəki şəraitə mənəzilərdə həyat yoldaşının yaratdığı səlqə-sahman, rahatlıq, bişirdiyi yeməklər də yadına əsgərlərini salırdı. Əlbəttə, onlar hərbi hissələrdə ac deyildilər. Dövlət əsgərlərinə baxırdı. Ancaq ana yeməyinin dadı başqadır. Polad yeməyini yeyə-yeyə bunları düşünürdü... Evdə həyat yoldaşının istifadə etdiyi yuyucu vəzifəli hərbi hissəyə aparıldı ki, əsgərlərinin elləri yara olmasın.

Həyat yoldaşı başa düşür, onunla fəxr edirdi: "Qohumlardan kimsə bizə müəbbə verirdi, qoruyur yemək masasının üstünə. Soruşurdu: "Bu müəbbədən bizdə var? Bir qabaq tərkərsən, gedəndə apararam". O, feyxoa müəbbəsini çox sevirdi. Bunu bilən qohumlarımızdan biri bizə pay gətirdi. Elə zənbildən çıxaran kimi dedim ki, verəcəyəm Polada əsgərlərə aparın. Gördüm, qohum icdi. Güldüm. Başa saldı ki, Polad evdə feyxoa müəbbəsi olduğunu bilən kimi, onsuz da aparacaq, bəri başdan bunu qoyum kənara".

"Onun qanı yerə qalmamalı idi və qalmadı. Biz onun qisasını aldığımız döyüş meydanında aldığımız Polad Həşimov kimi qəhrəmanlar daim Azərbaycan xalqının qəlbində yaşayacaq. Mən onun bir hərbiçilə kimi fəaliyyətini çox yüksək qiymətləndirirdim. Mən şəxssən onu yüksək müqəfətlərlə təltif edirdim. Mən sevinirdim ki, Azərbaycan Ordusunda belə peşakar, vətənpərvər, yeni nəslin nümayəndələri yetişir!"

İlham ƏLİYEV

Zəfərin ilk müjdəsi - Aprel döyüşləri

Polad Həşimov, adətən, gənortə gəlir, nahar edib qayıdırdı. Bir neçə gün idi özünü qorub aparırdı. Evə gəlib bir az uşaqlarla oynayırdı və həyat yoldaşı ilə söhbət edirdi, divandan oturub on-on beş dəqiqə televizora baxırdı. Yenə işə gedirdi. O gün isə gedəndə cibindən evin aqarını, maş kartını və bir az nağd pul çıxarıb masanın üstünə qoydu. Bəlkə də düşünürdü ki, şəhid olaram...

Həyat yoldaşı heç nə başa düşməyirdi. "Biz bilmirdik axı... Gecənin yarısı pəncərələr silkələndi, çox möhkəm səs gəldi. Əvvəl elə bildim zəlzələdir. Sonra gördüm zəlzələyə oxşamır, ard-arası kəsilir. Qorxu içində səhəri açdıq. Qonşulardan soruşdum. Dedilər ki, bilmirsiniz, döyüşlər başlayıb. Dörd gün Poladın xəbər ala bilmədik, telefonuna zəng çatmadı. Bərdədə yolum kənarında, həyat evində yaşayırdı. Görürdük, cəbhədə yaranan əsgərləri, zabitləri təcili yardım maşınları ilə Bərdə rayon xəstəxanasına gətirirdilər.

Qız da Poladı qiyyəti tanıyırdı. "Onda mənə çox qoribə gəldi, bir-birini ilk dəfə gördüyün andan necə doğmalasmaq olar?! Onun yanında heç sıxılmadım, heç utanmadım. Sanki doğmamış gördüm. Bezon belə olur, se-

Polad Həşimov!

Ömür yolunu qorumaq ən böyük amalımızdır"

Çox qorxunc, hüznü günler idi. Qohumlar zəng vurdular, dedilər, kənddə hamı danışır ki, Polad yaralanıb. Şəhid olması xəbəri də yayılıbmış... Günorta saatlarında, döyüş dayanan kimi Polad mənə zəng vurdu. Danışğımız bəlkə də yarım dəqiqə çəkdi. Soruşdu: "Necəsiz?" Mən də ona ard-arda: "Necəsən?" - dedim. Başqa söz tapmadım. Telefonun o başından Poladın səsinin gəlməsi... Bu hissi sözlə ifadə etmək mümkünsüzdür..."

Sonra yəni zəng edib, "gəlirəm", - dedi. Rayon yeriydi. Həyat yoldaşı, uşaqları onu qarşılamaq üçün küçəyə çıxmazdılar. Bu dəfə yola qəçdilər. Xeyli aralıda maşından düşdü. Çox yorğun, halsız idi, axsayırdı, amma yenə o dik duruşunu saxlayırdı: "Uzaqdan sanki dağ gəlirdi. Biz ona güvənirdik, elə bildik, Polad yanımızdadırsa, hər şey düzəldi... Gəldi, yuxarı qalxdı. Evə girmədi, elə evvanda götdürdü. Başını aşağı dikib susdu. Yəqin gözünlün qabağına şəhid olmuş dostları gəlirdi. Biz də danışdırmıyıq. Hamımız ətrafında toplaşmış baxdıq. Fikirlili-fikirlili oturdu, oturdu... O gələndə açar, pul, kart qoyduğu yerdə qalmışdı. Heç birimiz toxuna bilməmişdik. Biz hərbiçiləri zamanı belə məsələlərdə çox həssas oluruq... Polad onları özü qoymuşdu, istəyirdik özü də götürsün. Evə gələndə götdürdü. Heç nə demədi. Ancaq bildi ki, onun üçün nə qədər qorxu, həyocan keçirmişik".

Sonra yəni gəldi. On beş gün evə gəlmədi. Döyüşlər bitməyə, vəziyyət ağır idi...

Aprel döyüşlərindən sonra, 2016-cı il aprelin 20-də Prezident İlham Əliyevin sərəncamına əsasən, Polad Həşimov 3-cü dərəcəli "Vətəne xidmətə görə" ordeni ilə təltif edildi. Aprel döyüşləri zamanı Törtör rayonu istiqamətində gedən döyüşlərin idarə edilməsi xidmətlərinə görə ona mənzil hədiyyə edildi. Kirayə mənzilində yaşamasına baxmayaraq, həmin mənzilə Aprel döyüşləri zamanı şəhid olan hərbinin ailəsinə bağışlandı.

Polad Həşimov 2017-ci ildən Ordu Korpusunun Komandir müavini - Qəraqah rəisi vəzifəsində çalışdı...

"Deyə bilərəm ki, onun həlak olması hamımızı sarıtdı və eyni zamanda onun həlak olması hamımızı bir daha bütün olmağa çağırtdı. Hamımız göstərdi ki, nəyin bahasına olursa-olsun, biz torpaqlarımızı azad etməliyik."

Polad Həşimovun qəhrəmancasına və onunla bərabər digər qəhrəmanlarımızın həlak olması bir daha bütün xalqı da, eyni zamanda sarıtdı və hərəkətə gətirdi. Polad Həşimov öz şəhadətini, deyə bilərəm ki, xalqın müharibəyə hazırlanmasında da çox böyük rol oynadı. Əgər bu olmasaydı, müharibəni belə aparmaq çətin olardı".

İlham ƏLİYEV

Şəhidliyi yuxuda agah oldu

"Uşaqlar balaca olanda işləmədim. Onlar böyüdü. 2018-ci ildə müəllim işləmək üçün imtahan verdim. Əgər Polad icazə verməseydi, mən heç imtahana hazırlaşma bilməzdim. Bizim döyər verdiklərimiz onun üçün dəyərlidir. Yaxşı müəllim olacağıma əmin idi. İmtahandan keçdiyimi biləndə yumruğunu düyünləyərək astaca yərdə vurdu. Sevincini belə bildirdi. Mən də dərəcəyə ehtiyacım yox idi. Uşaqları yola salandan sonra evdən çıxma, hamıdan tez qayıda bilim. Yəni işlədiyimi iki il müddətində onun düzünü pozulmadı. Gördü yenə səliqə-sahman yerli-yerindədir, yemək hazırdır. Şəmkirdə yaşayırdıq. Şəmkir kənd məktəblərinə müəllim işləyirdim. Həyat yoldaşım polkovnik idi. Sonra general oldu. Amma mən - general arvadı hər gün kənd məktəbinə kiçik,

köhnə avtobusla bir saat yol gedirdim..."

General rütbəsi Polad Həşimov 2019-cu il iyunun 26-da verildi. Bu xəbəri aldığı gündən də gül-gülə danışıq Ofelya xanım: "Qohumlar zəng vurub dedilər ki, Polada general rütbəsi verilib. Sevindiyiməndən ucağırdım. Polad işləyirdi. Dərhal daxili nömrəsinə zəng vurdum. Xəbər verdim ki, Polad sənə general rütbəsi verilib. Cavab verdi ki, mənim xəbərim yoxdur. Təbii ki, bilməmiş, onlara əvvəlcədən məlumat verilir axı. Bizə deməmişdi..."

Bizə deməmişdi..."

Söhbətimizin ən kədərli məqamındaydıq. Ofelya xanımın xatirələrində general sevimli ailəsi ilə vidalaşır: "Pandemiya dövrü idi. Çox pis xəstələndim. Soyuqlamışdım, öskürürdüm. Polad bizi özü Qəbələyə aparmalı idi. Cəbhə bölgəsində durum çox qarışıq idi. Vəziyyət daha da gərginləşmişdi. O, bizi Qəbələyə göndərəndə: "Siz gedin, mən də gələcəyəm", - dedi".

On dörd gün idi Qəbələdəydilər. 2020-ci il iyunun 14-nə açılan səhər idi. Ofelya səhər namazını qılıb, yenidən yatdı... Yuxuda dəhşət içində "Polad" deyib qışqırdı. Öz sesinə oyandı...

Çox keçmədi ki, qohumları gəlməyə başladılar. "Mən hələ sağlamamışdım. Fikirləşdim yəqin mənəndən hal-əhval tutmağa gəlirlər. Erto, saat 8-də gəlmələrinə təəcübləndim. Uşaqlar da yataqdan qalxdılar. Qohumlar danışırdılar: "Cəbhə bölgəsində vəziyyət bir az qarışıq. Sosial şəbəkədə xəbər yayılıb ki, Polad yaralanıb". Biz inanmadıq. Başladılar onlara təsəlli verməyə ki, narahat olmayın, Aprel döyüşlərində də elə xəbər yayılmışdı. Düşünürdüm, Polada heç nə olmaz. Amma yenə saytlara baxır, xəbərləri oxuyurdum. Donub qalmışdım... Pəncərədən boylandı, həyətdə orda-burda adamlar dayanmışdılar. Demə, bizdən başqa hamı bilirmiş... Böyük həyəət qapısını açdılar. Küçədə nə qədər adam vardı... Mən onda başa düşdüm..."

Poladın xətrini çox istədiyimi əməli "qızım" deyib gələndə... Dedim: "Yaxına gəlməyin". Bildim ki... baş verib artıq...". Polad mənə yuxuda adını çağıraraq qışqırdığı anı xatırladı. Böyük oğlum isə həmin dəqiqələrdə yuxusunda atasının vurulduğunu görmüşdü.

Əşyalarını yığmaq, evi təhvil vermək üçün Şəmkirə qayıtdılar. Ofelya evdə torbaların içində on cür bitki gördü. Polad yerli camaatdan almışdı. Yas içindəydilər. Onları bir kənarə qoydu. Sonralar tanıyanlara göstərdi. "Soyuq döyüşlərin dövründə", - dedilər. Polad Həşimov Ofelya üçün albmış o bitkiləri. Həyat yoldaşım istifadə etməyə ürəyi gəlmir. Hamısını saxlayır...

Aybəniz 10-cu, Davud 8-ci, Teymur isə 5-ci sinifdə oxuyurdu. Harada yaşayırdılsa, orada - Daşkəsəndə, Şəmkirdə, Tovuzda, sonra yenə Şəmkirdə məktəbə getmişdilər. Ataları şəhid olduqdan sonra təhsillərini Bakıda davam etdirdilər.

İnsanlar, adətən, dünyalarını dəyişdikdən sonra xatirələrdə qalırlar. Polad Həşimov isə ailə üzvlərinin həm xatirələrində, həm də arzuvarlarında yaşayır. Qızının həkim, oğlunun kompüter mühəndisi olmasını istəmişdi. Aybəniz də, Davud da onun arzularına uyğun sənət seçdilər. Hər ikisi tələbədir: "Aybəniz uşaq olanda atası həmişə ona "mənim həkim qızım", - deyirdi. Çünki qızının küküllərinə iynə vurduğunu gördü. Aybəniz böyüdükcə həkimliyə həvəsi dəyişmədi. Ona görə ki, atası demişdi ki, həkim olarsan. Eləcə də gö-

rürdü Davud uşaq vaxtından kompüterə maraqlıdır, açıb tükür, quraşdırır. Dedi ki, sən bu sahəyə gedərsən. Teymur balaca idi o vaxt. Formalaşma dövrü olmalı idi. Artıq on beş yaş var. Bir sahə seçib, hələ ki hazırlaşır. Çox xoşbəxtəm ki, Poladın arzusunun yerinə yetirirlər. Təbii ki, atalarının ən böyük arzusunun yalnız iş-güc sahibi olmaları deyildi. İstəyirdi onlar gözəl əxlaqlı, xeyirxah olsunlar, insanı, Allahu, təbiəti sevsinlər".

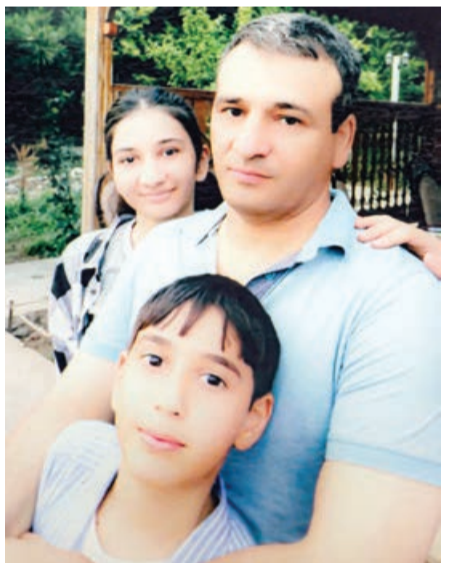

Polad həmişə uşaqlarına deyirdi, idmanla məşğul olun. Özü gənlik illərində idmanla çox məşğul olub. Həmişə futbol oynayırdı. Hərbi şəhərcikdə onun öz hesabına hərbiçiləri üçün tikirdiyi meydançada indi də hərbiçilərin, hərbiçilər futbol oynayırlar. Polad o vaxtlar həyatın bir kənarına idman alətləri qoydurdu. "Bizim qaldığımız ərazi dağlıq, topoliki idi. Polad maşınla oranı hamılatdı, torpaq götürdü, ağaclar kəçirdi, böyük bağ saldı. Bir ay sonra şəhid oldu..." - Ofelya kədərli deyir...

"General Polad Həşimov orduda çox böyük hörmətə malik olan bir insandır. Aprel döyüşlərində öz vəsədətini göstərmişdir. Mənim tərəfindən iki dəfə yüksək dövlət ordeni ilə təltif edilmişdir. Mənim tərəfindən ona general rütbəsi verilmişdir".

İlham ƏLİYEV

Poladın adından sui-istifadə edilməsi onun hüquqi varisi olan biza çox pis təsir edir...

"Onun şəhid olduğu posta bir ildən sonra getdik. Qohumlarımız mənə qoymurdular ki, ora təhlükəlidir. Həm də vəziyyətim daha da pisləşməyini düşünürdülər. Özüm də fikirləşirdim, getsəm, dayana bilmərəm. Qızım atasının yoxluğuna qəbul etmək istəmir. O, getmədi. Oğlanlarımız gəldilər... Elə bildirdim ürəyim tab gətirməz. Amma getdim, tamam başqa insan oldum. Əlbəttə, çox ağrıdır. Baxırsınız, orda bir nöqtə var, Polad Həşimov qanı töküldü. Ancaq vətən sevgisi necə bir duyğu imiş, bunu orada daha yaxşı anladım. On yeddi il tanıdığım Polad, əslində, o zirvədəki Polad imiş. Çox qərəbədirdi... Poladı gördüm o zirvədə. Varlığını hiss etdim, onunla görüşdüm. Şəhid həyat yoldaşları bu hissələri yaşayıblar. Danışır ki, elə bir məqam olur, şəhidinlə görüşsən, ürəyin rahatlıq tapır. Mən də hiss etdim ki, Polad həmin an ordadır. Qəlbimə çökmüş bir illik ağrı, acı yox oldu. Uşaqlar da özlərini itirmədilər. Ancaq bilərəm, onların da qəlbində tufan qopdu.

Fikirlişirdim ki, həyat yoldaşım iyirmi beş il o təhlükənin içində olub. Ömrünün ən qaynar illəri bu yerlərdə saxtada üşüyü-üşüyü, donma-dona keçib. Mən orda tək həyat yoldaşım deyil, digər zabitlərdən də vətən üçün necə əzab-əziyyətə qatlaşdıqlarını anladım. Və nə yaxşı ki getdim. Bir gün şans yaranar-

sa, yenə gedərəm. Ora da bir zirvədir. Çıxmaq çətindir, sərhəddir, qarşı tərəfdə post var. Amma ora qəhrəmanlıq zirvəsidir".

Geri döndə yolların kənarından boylan sarı güllərə baxırdı. Polad onlardan yığıb evə gətirirdi. Fikirləşirdi: "Polad burda olsaydı, mütləq o güllərdən yığıb mənə verərdi". Birdən zabit sürücüyə: "Maşını saxla", - dedi. Gedib o güllərdən bir dəstə yığıb gətirdi, səssiz-səmsiz Polad Həşimovun həyat yoldaşına verdi. Maşın yola düzəldi.

Generalın çiçək toplayıb evinə apardığı hər kəs bilir. Zabit də bunu xatırlamışdı...

"Qəlbimə, mənəviyyatıma yerləşdirmişdim Poladı. Bu, başqa bir duyğudur. Onun iş yeri bizim yaşadığımız şəhərciyin içindəydi. Arada təxminən yüz metr məsafə vardı. İşdən gəlməyə beş dəqiqə qalmış çıxıb baxırdım ki, Polad o qapıdan gələcək. Saat ikiyə beş dəqiqə qalmış çıxırdı. Gəlib blok gərəndə gözəlrimi çəkirdim. Sonra gedib qapıda qarşılayırdım. Gedəndə qapıyadək yola salıb yenə evvanda çıxırdım. O iş yerinin qarşısından içəri keçənədək baxışlarım onu izləyirdi. Axşam yenə belə... Hər dəfə onun dalınca niyə elə həsrətlə baxırdım, özüm də bilmirdim. Ona bağlanmışdım. Həqiqətən də, bir insani o qədər sevmək doğru deyilmir. Onu bir gün itirə bilərsiniz... Ondan sonra qərar vermək çətindir. Çox düşünürəm, tutaq ki, Polad burdadır... O, necə qərar verər? Mən, əslində,

onun sağlığında verəcəyi qərarları verərəm. Polad fiziki olmasa da, yenə bizim yanımızdadır. Ömrümüzü onun üçün yaşayırıq. Amma bir kəlmə soruşmaq var ha... Polad neyləyir? Və cavab almamaq var... O çox çətindir. Ancaq düşünürəm ki, şükür Allaha, ondan sonra həyatımızı davam etdirə bilərik... Çalışmam hər şey onun gəlmək istədiyini kimi olsun. Qızım bir dəfə mənə dedi: "Bizim həyatda heçmi səhv etməmişəm, məsələm, imtahanım biz ancaq beş almalıyıq. Cavab verdim ki, əlbəttə, içindən çıxmağımız müskül olan çətinliklə qarşılaşa, qərarlarımızı düzgün verməyə bilərəm. Həyatdır... Ənənəli olan özümlə hər gün bir az da inkişaf etdirirəm, mənəviyyəti, insanlığı, əxlaqı və ən əsası Polad Həşimovun ad-sanını qorumaqdır".

Polad Həşimov bir zirvədir. Onun adından sui-istifadə edilməsi ailəsinə çox ağır təsir edir. Ofelya xanım danışır ki, bir təşkilat Polad Həşimov adına qızıl medal düzəldirib hansısa bir bəstəkara verib: "Təbii, bu, qeyri-qanunidir. Hansısa təşkilatın özünü reklamdır. Hər kəs bilirdi ki, Polad Həşimov tarixi şəxsiyyətdir. Onun şəhadətindən yüz illər keçməyib. Bizimlə əlaqə saxlamaq lazımdır. Hüquqi varis olaraq mən tək deyiləm. Azərbaycan Milli Qəhrəmanıdır. Adına küçə, parklar var. Dövlət tərəfindən lazımı addımlar atılıb. Və əlbəttə, Polad Həşimov adına orden, yaxud medal təsis olunması bizim çox böyük arzumuzdur. Medallar və ordenlərin yaradılması haqqında qərar var və dövlətin başçısı tərəfindən buna qərar verilir. Bir gün dövlət başçısı tərəfindən Polad Həşimov adına orden təsis edilə, bu orden yalnız Polad kimi zirvədə olan insanlara verilməlidir".

Ofelya Salmanova böyük ürək ağrısı, təəssüf və narahatlıqla söhbətini davam etdirir: "Biz Polad Həşimovun hüquqi varisləriyik. Onun adından bəzələrinin sui-istifadəsini Poladın ruhuna xəyanət kimi qəbul edirik. Polad bütün həyatı boyu iddiasız yaşadı, heç kəsin qapısına getmədi, heç bir qurumdan yardım istəmədi və almadı. Maddi mənfəət üçün çalışmadı, özünü heç reklam etmədi. Nə özü, nə də övladları üçün yaxşı şərait yaratmaq məqsədilə bir dövlət qurumuna da müraciət etmədi. Böyük gözə tox, məğrur, təmənənəsiz, ləyaqətli ömür sürdü. Biz ailəsinin, yaxınlarının da borcu Polad Həşimovun bu şəərəfli adına xələl gətirməkdir, onun kimi məğrur yaşamaqdır. Polad Həşimovun hüquqi və mənəvi varisləri, ailəsi olaraq heç vaxt onun adından sui-istifadə edə bilmərik. Çünki Polad bizi əsla bağışlamaz... Poladın təmiz adı, namuslu ömür yolunu qorumaq ən böyük əməlimizdir..."

"Vətəndə kəndinin yetirməsi olan general Polad Həşimov namərd, mənfur ermanlıq, Ermənistan tərəfindən təşkil edilmiş təcridat nəticəsində Vətən uğrunda döyüşlərdə həlak olmuşdur. Mən tapşırıq verirəm ki, Qəbələ şəhərinin küçələrinin birinə general Polad Həşimovun adı verilsin. Onun yaxınları, övladları dövlət tərəfindən qayğı ilə əhatə olunsun. Müdafiə nazirinə və digər aidiyyəti qurumların rəhbərlərinə müvafiq göstərişlər verilmişdir. General Həşimovun adının əbədiləşdirilməsi ilə əlaqədar müvafiq addımlar atılmalıdır".

İlham ƏLİYEV

Generalın "Xatirə otağı"...

Azərbaycan torpaqlarının işğaldan azad olunması, suverenliyi naminə canından keçən şəhidlərimizin bir çoxu kimi Polad Həşimovun da ailəsi dövlət tərəfindən mənzillə təmin olunub. Bir otağı ailə üzvləri generalın əşyaları üçün ayırıb. Bura "Xatirə otağı" deyirlər...

Hərbi geyimləri, orden və medalları, portretləri və daha neçə-neçə qiymətli əşyalar, sənədlər saxlanılır burada... Onları bir-bir nəzərdən keçiririk. Ofelya xanım deyir: "Mən Polad Həşimovun şəxsiyyətini, həm də dövrümüzün hərbi qayda-qanunlarını, böyük Zəfərimizi özündə ehtiva edir. Bu əşyalar gələcək nəsillərə ötürülməlidir". General Polad Həşimovun sağlığında şəxsi evi olmayıb. Kirayə evlərdə, hərbi şəhərciklərdə yaşayıb. Onun simvolik xatirə muzeyi yaradılıb, bu otaqdakı dəyərli əşyalar orda nümayiş olunur

Polad Həşimov yüzlərlə, minlərlə əsgər və zabitin peşakar, vətənpərvər, qayğıkeş, təəssübkeş komandiri olmuşdu. O hərbiçilər Polad Həşimov məktəbini davam etdirirlər. O məktəbdən çıxmış peşakar, savadlı, yüksək rütbəli zabitlər, könüllü cəbhəyə gedən Polad Həşimovun neçə-neçə keçmiş əsgəri 44 günlük Vətən müharibəsində qəhrəmanlıq göstərdilər... Və Polad Həşimovun müqəddəs arzusu, hədəfi artıq 4 ildir ki, gerçəyə çevrilib: Qarabağ Azərbaycanıdır!

bilər". Polad Həşimovun xatirə muzeyinin yaradılması ailəsinin də ən böyük arzularından biridir.

"Çalışırıq zərrə qədər onun adına, ruhuna toxunmayaq. Əz aramızda belə ehtiyatla davranırıq, Poladın xoşuna gəlməyəcək sözləri, hadisələri danışmırıq. Bir də görürsən, uşaqlardan biri: "Axşam atamı yuxumda görmüşəm", - deyir. Ya da mən onlara Poladı yuxumda gördüyümü söyləyirəm. Ancaq heç birimiz yuxumuzu danışmırıq. "Necə gördün" deyə sual da vermirik. Sanki qorxuruq, bərdən Polad gedər, daha yuxumuza gəlməz... Uşaqları onun adına layiq yaşayır, arzuladığı kimi təhsil alırlar. Ola bilər övladları da xalq üçün önəmli insanlar olsunlar, böyük işlər görsünlər. O zaman onlar da qəhrəmana çevrilirlər. Hələ ki bizim ailənin bir qəhrəmanı var. O da Polad Həşimovdur. Biz onun kölgəsində, necə deyim, rahat yaşayırıq. Və onun adını qoruyuruq. Mənim bütün həyatım, işim, mənim budur. Polad Həşimov müstəsna xidmətlər göstərdi. Soyuq olanda böyrəkləri ağrıyırdı. Ayaqlarının yarısı isə heç sağalmadı. Uzunboğaz hərbi çəkinin sirtməsinə dayanmışdı. Qəraqah rəisi idi. Sağalanadək ayaqqabı da geyinə bilirdi. Geyinmədi ki, mənə əsgər, zabit baxır..."

O, hərbi peşakarlığı, vətənsəvarlığı, insanlığı ilə nümunə oldu. Mərd, igid general işğalçılara qarşı döyüşərək şəhid olanda bu ağır xəbər bütün Azərbaycan xalqını sarıtdı. Onun adı, əməlləri böyük bir güc oldu. Azərbaycan Ordusu 2020-ci il sentyabrın 27-də bu döyüş ruhu ilə müharibəyə başladı...

Zührə FƏRƏCOVA, İlham BABAYEV (foto), "Azərbaycan"

